

ÚVEROVÉ MOŽNOSTI MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

Pavel Kaštánek*

Dôležitosť malých a stredných podnikov ako neoddeliteľnej súčasti hospodárstva a hlavného zdroja súčasnej i budúcej zamestnanosti si uvedomujú všetky vyspelé ekonomiky sveta.. Malým a stredným podnikom sa na Slovensku pripisuje kľúčový význam ako zdroja nápadov, nových produktov a predovšetkým pracovných príležitostí. Je zrejmý trend klesajúcej zamestnanosti vo veľkých podnikoch a rastúca zamestnanosť v malých a stredných podnikoch. Mikropodniky majú mnohé špecifické problémy a pravdepodobne sú tou skupinou malých a stredných podnikov, ktorá trpí najviac rôznymi administratívnymi bremenami a predpismi.

Európska rada v marci 2000 v Lisabone stanovila cieľ urobiť z Európy najkonkurenčnejšiu a najdynamickejšiu ekonomiku sveta zloženú na poznatkoch. Tento cieľ zdôrazňuje dôležitosť vytvorenia prostredia vhodného pre malé a stredné podniky. Znamená to potrebu podnietenia podnikateľských iniciatív, priťahnutie dostatočného rizikového kapitálu na začatie podnikania a udržanie silnej európskej základne, zatiaľ čo bude vytvárať podmienky na uplatnenie inovácií. Konkurencieschopnosť, inovácia a podpora podnikateľskej kultúry sú základnými predpokladmi pre zabezpečenie rastu hospodárstva a v prvom rade malých a stredných podnikov nielen v najvyspelejších krajinách Európskej únie, ale aj na Slovensku.

Podpora malého a stredného podnikania v Slovenskej republike je oblasť, ktorá si vyžaduje sústavnú pozornosť. Mení sa počet, kvalita a zameranie iniciatív a organizácií na podporu malého a stredného podnikania na medzinárodnej, národnej i miestnej úrovni. Tieto iniciatívy majú rôznu formu – sú to poradenské centrá, vzdelávacie zariadenia atď. Slovenské malé a stredné podniky majú možnosť využitia podpory z množstva programov poskytujúcich priamu i nepriamu finančnú pomoc. Iniciátormi sú vláda Slovenskej republiky, nevládne inštitúcie a rôzne medzinárodné organizácie. Napriek tomu prax neustále ukazuje, že podnikatelia majú o týchto formách podpory podnikania nedostatok informácií.

Na Slovensku sa stále stretávame s bariérami neinformovanosti či nedostatočnej podpory sektoru malých a stredných podnikov.

Dostupnosť kapitálu pre malých a stredných podnikateľov je stále nepriaznivá. Banky nie sú ochotné poskytovať úvery malým a predovšetkým začínajúcim firmám. Dôvodom sú hlavne požadované vysoké záruky. Napriek tomu pozitívom je existencia vybudovaného inštitucionálneho systému finančnej podpory malého a stredného podnikania na Slovensku, ktorý dáva predpoklady na zavádzanie nových produktov a zdrojové dopĺňanie vybraných programov podpory a rozvoja malých a stredných podnikov.

Dobré fungovanie subjektov podnikateľskej sféry si vyžaduje aj podporu zo strany štátu v podobe určitej finančnej „injekcie“, ktorá je zabezpečená zo štátneho rozpočtu,

---

* Ing. Pavel Kaštánek, FPEDAS, ŽU v Žiline, Univerzitná 1, 010 26 Žilina, Slovensko, tel.: +421 41 5133122, fax: +421 41 5655615
e-mail: pavel.kastanek@fpedas.uniza.sk

rozpočtu územných celkov, prípadne fondov vrátane zahraničnej pomoci. Cieľom finančnej podpory by mala byť predovšetkým pomoc pre malé a stredné podniky pri prekonaní počiatočných bariér nedostatku finančných zdrojov. Samozrejme okrem podpory spĺňajú aj funkcie z hľadiska makroekonomického, čo znamená, že hlavnou úlohou týchto programov je aj podpora zamestnanosti, podpora výroby a podpora služieb.

Podpora podnikateľskej činnosti a osobitne malých a stredných podnikov je výsadou tejto formy podnikania vo väčšine vyspelých krajín. Na podporu malých a stredných podnikov vláda vytvorila niekoľko podporných programov. Inštitúciami, ktoré významne koordinujú pomoc a podporu pre malé a stredné podniky je predovšetkým Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania spolu s ďalšími inštitúciami ako sú Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s. a Eximbanka SR. Najvýznamnejším poskytovateľom pomoci je Ministerstvo hospodárstva SR.

Cieľom Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania je podpora a rozvoj malého a stredného podnikania v Slovenskej republike so zreteľom na štátnu štruktúralnu, priemyselnú, technickú, regionálnu a sociálnu politiku. Základné programy, ktoré poskytuje sú finančné podporné programy (Schéma podpory poradenstva a vzdelávania pre malých a stredných podnikateľov, Schéma podporu nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality, Program Európske informačné centrum, WWW stránka pre malých a stredných podnikateľov).

Medzi najvýznamnejšie aktivity Ministerstva hospodárstva SR v oblasti malého a stredného podnikania patria štátne podporné programy, ktoré sa realizujú prostredníctvom Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s., Slovenskej energetickej agentúry a Slovenskej agentúry pre podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov, Schéma na podporu začínajúcich podnikateľov ŠTART, Schéma podpory zavádzania elektronického podpisu a Štátna pomoc na rozvoj regiónov vo forme investičných stimulov.

Pomoc Európskej únie je zameraná hlavne na štrukturálne fondy, ktorými sú Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Európsky poľnohospodársky usmerňovací a garančný fond, usmerňovacia sekcia a Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu.

V záujme podpory malého a stredného podnikania na Slovensku, ktoré je definované ako jedna z priorít hospodárstva, je potrebné pokračovať v realizácii finančných podporných programov s orientáciou na ich reálnu dostupnosť pre sektor malého a stredného podnikania. Existujúci systém podpory treba doplniť najmä implementovaním nových foriem financovania malých a stredných podnikateľov. Súčasne je potrebné sledovať vývoj na finančnom trhu a operatívne prispôbovať podmienky jednotlivých finančných podporných programov tak, aby naplňali svoje poslanie a v maximálnej miere uľahčili pre podnikateľov prístup ku kapitálu.

Malé podniky sú spravidla podkapitalizované. Vysoké riziko (neexistencia úverovej histórie, relatívne vysoká miera zadlženia, obmedzená schopnosť ručenia), ale aj malý objem pôžičky sú dôvodom obmedzeného prístupu k zdrojom a na strane druhej aj dôvodom tvrdých podmienok, v ktorých malé a stredné podniky existujú.

Malé a stredné podniky majú teda pomerne veľké problémy pri tvorbe, resp. pri získavaní kapitálu. S klesajúcou veľkosťou podniku ubúda jeho kapitálová vybavenosť, a to najmä podiel vlastného kapitálu. Väčšinou už pri založení podniku vlastníci vložia skoro všetky svoje úspory a tak dodatočné vklady neprichádzajú do úvahy. Ak sa rozhodnú pre dodatočný vstup vlastníka, strácajú nezávislosť a samostatnosť.

Banky túto klientelu považujú za jednu najrizikovejších, pretože nemajú istotu, že klient bude dostatočne solventný. Aj napriek tomu finančné inštitúcie už niekoľko rokov uvažujú o programoch pre malých a stredných podnikateľov, kde vidia najväčší problém

v tom, že podnikatelia nie sú dostatočne pripravení podať banke kvalitnú úverovú žiadosť. Na tomto princípe môže podnikateľ hneď na začiatku neuspieť. Aby sa to nestalo, podnikateľ musí banke dokázať, že poskytnutí úver splatí. Banka posudzuje úver najmä z hľadiska bonity klienta a úverového rizika.

Je zrejmé, že podnikateľ by mal vedieť reálne zhodnotiť situáciu na trhu a musí sa zorientovať v produktoch, ktoré poskytujú konkrétne bankové inštitúcie. Súčasne pri posudzovaní žiadateľa o úver je potrebné splňať množstvo kritérií stanovených bankou.

Možné opatrenia:

1. *Zvýšenie dostupnosti a použiteľnosti záruk pre podnikateľov, osobitne začínajúcich podnikateľov.* Najťažším a najrizikovejším obdobím pre začínajúceho podnikateľa je obdobie do jedného roka po začatí podnikania. V prípade, že sa udrží prvý rok, je pravdepodobné, že je firma života schopná a vydrží aj nasledujúce obdobia a bude schopná ďalšieho rozvoja. Možnosťou zvýšenia dostupnosti môže byť záruka úveru nehnuteľnosťou, ktorou by začínajúci podnik mohol ručiť pri žiadosti o úver. Žiadateľovi by bol poskytnutý návratný úver s odkladom splátok. Ak sa firma udrží na trhu napríklad tri roky, záruka na nehnuteľnosti by mohla byť odblokovaná a pôžička od banky alebo od štátu by sa zmenila na nenávratnú pôžičku. V tomto prípade by mal byť celý tento proces kombinovaný v spolupráci so štátom vo forme tzv. „štátneho príspevku“, a zároveň upravený legislatívne. Inou možnosťou je širšie uplatňovať možnosti ručenia aj hnutelným majetkom, obstaraným z úveru; hnutelný majetok musí byť ale bližšie špecifikovaný, pretože napr. dopravné zariadenia majú vyššiu mieru opotrebenia; úver by bol poskytnutý napr. na kratšiu dobu. Ďalšia možnosť je možnosť ručenia blankozmenkou.
2. *Poskytnutie daňových úľav (prázdnin) – napr. 1 – 2 roky.*
3. *Umožnenie širšieho a jednoduchšieho prístupu malých a stredných podnikateľov k podnikateľskému úverom a podporným programom.*
4. *Hľadanie možností poskytnutia výhodných finančných prostriedkov, resp. vytvorenia rizikového kapitálu pre malé a stredné podniky.*

Literatúra

- [1] BEDNÁROVÁ, Ľ.: Diplomová práca, Úverové možnosti malých a stredných podnikov, 2007
- [2] Návrh štátnej strednodobej politiky podpory MSP. MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA [online]. [Citované 2007-03-29]. Dostupné na: <http://www.ekonomy.gov.sk/pk/3756-2002-010/ma.doc>.